

OTOŹ (640) *pt*

otoż (639), **otże** (1); otoż : otże *PaxLiz* (1:1; C2).

Pierwsze o jasne; -óź (93), *-oż* (8); *-oż OpecŻyw* (6); *-óź: -oż Mącz* (3 : 2); *-óź-* (2) *SarnStat*, *SiebRozmyśl -oż-* (1) *Mącz*; *-e prawdopodobnie jasne (tak w -że)*.

Sł stp: otoż, Cn: otoż, Linde XVI – XVIII w.: otoż, XVII (z Cn błędnie) – XVIII w.: otże s.v. oto.

Partykuła deiktyczna (640) :

1. *Wskazuje, kieruje uwagę na wypowiedzenie lub jeden z jego członów (545) :*

A. *Prezentuje osobę, przedmiot, pojęcie (21) :* Otożem ia Abiron [...] A Dátán tám drugi brát y s tymi nędznymi/ Zołtał *RejWiz* 160.

Połączenia: »otoż już« (1): (did) Leticia [...] przyniesie klenoty. (-) Otofz iuż małz moy pánie łáfkáwy/ Poślubyone małżeństwą załtáwy BielKom G6.

»otoż tam« (2): Bábá nań rzyć wypięłá/ otoż tám małz ćwiká RejFig Cc2; SiebRozmyśl H3v.

Fraza: »otoż masz (a. mamy, a. macie)« [w tym: kogo, co (12)] = adsum, eccum me, en tibi Mącz; ecce autem, ecce tibi Cn (13): BielKom G6; RejFig Cc2; RejZwierz 90; En, Adverbium, Demonstrantis, [...] En tibi, Otósz małz/ Weźmi ode mnie. Mącz 103c; Lupus in fabuła. Proverb. Otoż go mamy o którymeśmi mówili. Mącz 200b, 171a, 430d; A potym go oczywífie pálcem vkazał/ mowiąc á wołájąc: Otoż gi macie RejPos 12; ModrzBazBud π6v; WyprPl C2v; LatHar 192; SiebRozmyśl H3v; CiekPotr 14.

α. *Wskazuje, z elipsą łącznika w orzeczeniu: to jest (7) :* PatKaz II 80; O tos moje panstwa wýtky *RejKup* g2v; powiedział im/ otoż bog wálz *RejZwierz* 202v.

Połączenia: »otoż (...) on« (2): LubPs N5; Otóź (rzeká) on co w złoćie/ Y co vfał w íwéy niecnoćie [...] / Dźiś widźim/ co íye z nim dźieie KochPs 78.

»otoż tenże« (1): otoż tyłz íerczá y chćiwoóći/ kthore gotowi sam pokazác závźdi przed oczymá W.K.Z. LeszczRzecz A6v.

Fraza: »otoż go« = oto on, ten, o którym mówimy (1): Eccum – Otozgo [...] ut Eccum sit idem quod Ecce hic, intellige virum, de quo agebamus. Calep 347b.

B. *Poprzedza zawiadomienie, obserwację, zapowiedź; ecce Vulg, PolAnt [w tym: po verba dicendi (27)] (90) :* PatKaz II 49; PatKaz III 103v, 105v; Otoż w tych księgach ninieyszých wypifany íá żywoty Philozophow á mędrców ítarófwiećkích *BielŻywGlab nlb* 13; *LibLeg* 7/100v; *RejKup* y8; *MurzNT Luc* 16/25; *LubPs* R2, R3; *RejWiz* 47, 75v; Wziął tedy Eliałz ono dziećię [...] y dał ie mátcie iego/ rzekąc: Otoż żyw íełt íyn twoy [*En vivit filius tuus*]. *Leop* 3.Reg 17/23, 4.*Esdr* 12/4; *RejZwierz* 37v; *BibRadz* 1.Reg 12/3, *Ioann* 4/35; *BielKron* 17v; *Tneptus es, Otożeś mierziony. Mącz* [169]c; *GórnDworz* N5, V v; *RejPos* 89, 271, [308]v; *HistLan* E2v; *CzechRozm* 18v, 58; *PapPan* Ff2v; rzekł Stárołtá: otósz ćię do Krolá zwiázánego poślę. *SkarŻyw* 75, 102, 103, 532, 557; *MWilKHist* K2v; *ArtKanc* B19v, P18v, P19, T4; *GórnRozm* K2v; *KochProp* 10; *PapUp* Cv; *ActReg* 28, 155, 166; *OrzJan* 28, 45; *Alberte* [...] mam páchołká ítáwić Ná Podole: otóźbym ćiebie chćiał wypráwić. *WyprPl* A3; *LatHar* 368; *WujNT Hebr* 10/9; *JanNKar* A4; *GosłCast* 20.

W pozycji po spójniku wprowadzającym zdanie podrzędne (2): Ktorego potym Ian fwięty iáwnie vkazał pálcem íwoim/ mowiąc: Iż otoż iuż íełt ten báránek/ o ktorym nam z dawná Prorocy powiedáli *RejPos* 103, 102v.

Połączenia: »otoż (...) już« (11): *Vineam de Egipto traⁿftulifti* [...]. Otoż iuż winnicę z Egiptu przeniofles miły panie *WróbŻółt* 79/9; *RejJóz* O8v; *RejPos* 103; *CzechRozm* 115v [3 r.]; *SkarŻyw* 135; Otoż go iuż z krzyżá zyęto Iż iutro záchodzi święto. *MWilkHist* B2; *CzechEp* 140; *CzechEpPORz* *2; *GórnRozm* M3v.

»otoż tak (... jako)« (2): *LubPs* dd6; Otoż ták będziecie miály iákościé od nas słyżzáły. *MWilkHist* H2v.

»otoż ten« (2): *Ezop* rzekł ia tobie powiem. Otoż ci dwa co tu ftoią/ Iuż włyżftkie rzeczy vmieią *BierEz* B2v; *BielKron* [85²].

»otoż (...) teraz« (9): *RejJóz* G7v; *Leop* 1.Reg 12/2, 4.Reg 4/1; *BibRadz* 4.Reg 4/1, *Agg* 1/5; *KarnNap* D2; *CzechEpPORz* *2; otoż teraz do ciebie idę/ ktoregom miłowála *LatHar* 458; *SarnStat* *7v.

»otoż tu« (7): Otoż thu małz moy miły á krześciyáńlki brácie/ ony wdzyęczne á fwięte piofneczki tego ták fławnego Krolá á Proroká fwiętego *LubPs* A5v, A4v; *RejFig* Ee2v; *BielKron* 320; *PapPan* E2; *MWilkHist* C3; *OrzJan* 118.

Frazy: »otoż masz (macie)« (9): Otoż iuż małz náłze garła czyn czo raczyłz z nami *RejJóz* O8v, Qv; *LubPs* A5v; *RejFig* Ee2; *PapPan* E2; *SkarŻyw* 224; *MWilkHist* F3, G3v, H4.

»otoż widzisz« (2): rzekł do fługi/ otoż widzifz/ że tu dobrze pífano *GórnDworz* P3; *OrzJan* 118.

α. *Z elipsą orzeczenia bądź łącznika (2)* : przyśłzi do niektorey wody/ tedy rzekł Ochmiſtrz/ Otoż woda [*ait eunuchus: Ecce aqua*]/ coż przekaża żebych nie miał być okrczon? *BibRadz Act* 8/36.

Połączenie: »otoż teraz« (1): mowi: Czáfu przyjemnego wyfuchałem cię: á w dzień zbáwienia rátowałem cię. Otoż teraz czás przyjemny: oto teraz dzień zbáwienia [*Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis*; Oto teraz ... oto teraz *Leop*]. *WujNT* 2.Cor 6/2.

C. *Poprzedza wyjaśnienie, przykład, komentarz, uzasadnienie, odpowiedź; ecce PolAnt; autem, ergo Vulg (351) : OpecŻyw* [192]v; *LibLeg* 6/190, 190v [2 r.]; *PatKaz II* 43, 43v, 50, 76v; Otoż ítąd mozem obáčzyć/ yáko wyele ná tem/ áby ktho zmłodu náuk fie vczył *GliczKsiąż* I3v, I7, Kv, L5v; Otoż íedny [*gwiazdy*] íą wyfzłze/ á drugie íą níżey *RejWiz* 145v, 117, [143]v, 160, [164]v; *BibRadz I* 273v; *OrzRozm* B3, B4v, M2v, P4v; *GrzegRóżn* E4v; Otóz o tym ná Seymie rádźić/ iákoby brác: dobra rzecz íámá przez íye nie íełt. *OrzQuin* B, Fv; *RejAp* 13v; Otoż ia ták rozumiem/ íż co [...] zabáwy krotochwilne íą iákoby kwíatem/ tho záfię to náwodzenie páná ku dobremu [...] íełt prawdziwym owocem thego to dworzáńftwá. *GórnDworz* Ee3, Bv, C6v, D4v, D6, F3 (28); *RejPos* 7, 35, 82, 297v; *RejPosWiecz²* 90v; *RejPosWiecz³* 98; *BiałKat* 8v, 23v, 73v, 198v, 226 (14); *RejZwierc* 3v, 67v; *WujJud* 175; *BudBib* 2.Par 2/4; *BiałKaz* Ev, E4v, Fv; *BudNT przedm* a5v, Ff8v; Otofz oni ták tego dowodzą/ íż íełt Meſyáfz nie przyśzedł *CzechRozm* 107v, 2v, 20v, 22, 34, 44 (31); *PapPan* Lv; *SkarJedn* 73; *SkarŻyw* 91; *CzechEp* 15, 69, 77 [2 r.], 85, 91 (19); *CzechEpPORz* *4v; *NiemObr* 109, 166; *GórnRozm* A3, B3, B4v, C2v, D (9); *PapUp* K4v; *ActReg* 19, 27, 55, 97, 98 (10); *OrzJan* 6, 10, 57, 60, 68 (9); *KołakCath* B4v; *WujNT Matth* 22/25 [*idem*] *Mar* 12/20; *WysKaz* 35, 36 [2 r.]; Otóz mym zdánim, nie

źle wedle zwyczaiu dawného: 1/ łácińskie zoftáwíc *JanNKar* F, D3, D4, E2v, E4v [2 r.], Gv; *SarnStat* *6v, *7v, 162, 1242, 1273, 1301; *SiebRozmysł* F3v; *PowodPr* 75, 80; *SkarKaz* 455a; *CiekPotr* 28, 30; [othulz [!] dla thego porodenja zowymy yá zýwothem, flothkołczyá *ArgWyklad* 110].

Połączenia: »iż ... otoż« (1): Iż tedy tego Chriftus [...] od niego [szatana] nie przyiął: iáko od kłámce y męzoboyce: otoż lię potym inľzy nálał/ Papież Rzymľski/ ktory łtolicę tę od niego [...] przyiął y ná niey zásiadł *CzechEp* 423.

»otoż jako (... tak)« (6): Otoż yáko Ariftoteles mowi/ potrzebá áby meľfczyzná dzyeweczkę poyął *GliczKsiąz* Q2; *GórnDworz* N8, S3v, Hh4; *RejPos* 357; Otoż iáko Rzeczpoľpol: Lácedemońká [...] vpádlá/ [!] y zginęła: ták ia o tę wáľzę/ bárzo lię boię *GórnRozm* L4.

»jeľli ... otoż« (1): A ieľliby lię zdáá wielka praca I.M. wywiadować lię o iego żywoćie z wielu Historykow: otoż ia [...] kilká mu tu tylko wyrľzykow o nim z grobowych napiľow poľożę. *CzechEp* 419.

»otoż (...) już« (22): *LibLeg* 7/99v; *KrowObr* 9, 31v, 40, 42, 63v, 73, 203; *RejWiz* 31, 44v, 186; Powiedá dáley iżem ia ieľth [...] Duch práwie z Boľtwá pochodzący. Otoż iuż maľz co to zá Iezus/ otoż iuż maľz ktoć mocnemi przywileymi twirdzi á pieczętuie ty łwięte poľelľtwá *RejAp* 194v; *RejPos* 301, 327 [4 r.]; *CzechRozm* 15, 64; *CzechEp* 34, 353.

»otoż tak« (1): Otoż ták káždy człek będzye tu błogolľawyony *LubPs* cc6v.

»otoż tam« (1): Otoż tám maľz drzewo żywotá wiecznego Pána Iezulá Kriľtulá páná á zbáwicielá łwego *RejAp* 20v.

»otoż tedy« (11): *GliczKsiąz* B8; Otoľz tedy widziľz Chrzeľcijańki człowiecze/ że nie tylo o tym Martá łwiátczy. *BiałKaz* G3v; *CzechRozm* A4, 30v; *CzechEp* 141, 210, 248, 274, 370, 380, 386.

»otoż ten« (16): *PatKaz II* 62, 64v, 72; *RejWiz* 185v; Otoż ci ktorzy łtanowali práwo/ ták wdy rozumieli/ że cnot ludzie náuczyć fie mogá *GórnDworz* Ff2, G5v; *RejPosWiecz*² 95v; *CzechRozm* 32v, 47v, 68, 230v, 238; *CzechEp* 51, 77, 355, 379.

»otoż (już) teraz« (3): *RejWiz* 186; Otożci iuż teraz ták tego piľmem ł. dowodzę *CzechRozm* 64; *SkarŻyw* 583.

»otoż też« (6): *RejWiz* 145v; Otoż też to rozumiey/ iż thákiego Pan zowie nędznikiem náгим á odártym *RejAp* 43v, 150v; *RejPos* 351; *CzechRozm* 31v, 35.

»otoż (...) tu« (16): *WróbŻółt* E8; *KrowObr* 31v, 53v, 113v; *OrzList* i; *GrzegRóżn* N2; *RejAp* 2v, 150v, 176; *RejPos* [136]v, 327; *RejPosWiecz*² 92v; *CzechRozm* 15, 353, 360; Otoż tu ile baczyľz/ nie z przyczyny złamánego przymiérza vpádl *OrzJan* 117.

Frazy: »otoż baczysz (a. (o)baczyć możesz)« (5): Othóz baczyľz/ iż zá grzech łmiertelny ieľt y doczeľna y wieczna kaźń od páná Bogá. *BiałKat* 168v, 123v, 256; *BiałKaz* Gv, I.

»otoż masz (a. mamy, a. macie)« (79): *BierEz* P2v; *BierRozm* 15, 24; *KrowObr* 9, 15v, 31v, 32v, 40 (14); *RejWiz* 30v, 31 [2 r.], 44v; *OrzList* i [2 r.]; Otoż maľz trzy Cnoty/ ná ktorych Koroná Polľka/ s Práwem y s Státutem łwym wsiádlá: Prawdá/ Wiára/ Spráwiedliwość *OrzRozm* E2v, Q2; *GrzegRóżn* N2; *OrzQuin* L3, P3v, P4, S, S4, X2; *RejAp* 2v, 20v, 28 [2 r.], 40 [3 r.], 40v [2 r.], 194v [2 r.]; *GórnDworz* Ffv; *RejPos* 301 [7 r.] 301v [2 r.], 327 [6 r.]; *RejPosWiecz*² 92v; *BiałKat* 190v, 220v, 336, 346, 363v; *RejZwierc* 128v; Otoż macie/ y łámi to rádźi nierádźi znáć muľcie. Ten przeľożony/ od

Bogá nie od ludzi/ iestći v nas Biłkup Rzymłki *WujJud* 153, 166, 187, 256v; *BiałKaz* B3, D2, M2; *BudNT przedm* b5v, li6; *CzechRozm* 15; *KochPs* 67; *CzechEp* 353; *SarnStat* 602.

»otoż słyszysz« (6): *RejAp* 40 [2 r.], 150v; otoż fłyfyzłz iáko fie s tego chlubi iż mu Pan rzekł/ á ia ná tey opoce zbuduię kołcioł fwoy. *RejPos* 301, 243, 301.

»otoż widzisz (widzicie)« (4): *OrzList* c2; *BiałKaz* G3v; Otofz widzićie iáko Duch S. tey czytać náuczyl: ták y wy wlyfycy vmieć możecie. *SkarŻyw* 312, 98.

α. *Z elipsą orzeczenia lub łącznika w orzeczeniu złożonym* (11) : *RejPos* 301v; Ktory iest wietfzym między wámi/ niechay będzie fługá wáfzym. Otóz potrzeb násladowáć Páná y iego pokornéy náuki *BiałKat* 38v; Otoż niewiedziće/ ktora tu z tych dwu iest prawdziwa y ktorey wierzyć. *CzechEp* 178, 308, 345, 358; *NiemObr* 60; Otóz nie dziw/ że przodkowie náłzy ná oczywifté częłto fzi niebezpiećntwá dla téy Rzeczypołpitéy *OrzJan* 16; Otoż to prawdá/ *quantum ad culpam, sed non quantum ad poenam* *WysKaz* 24; *JanNKar* E2; *SarnStat* 1296.

D. *Wskazuje na wynik, konsekwencję, rezultat, podsumowanie, wniosek; ecce Vulg, PolAnt* (83) : *PatKaz II* 74v, 75; *BielŻyw* 133; *RejRozpr* F3; Każałes gi nam na znak tu go przywiełc łobie Otoż iest ten młodfzy brat między nami panie *RejJóz* N8v, C2v; *GliczKsiqz* C; [Bóg] wodził go po pułfczy czterdzieści lath/ aż wyginął wlyftek on narod/ [...] Othoż [*Et ecce; A oto WujBib*] (powiáda) wyście náftáli miáfto oycow wáfłych *Leop Num* 32/14; *BibRadz Luc* 13/35; *Prot* Cv; *GórnDworz* N2v, T8v; (*nagł*) Ráyce. (—) Iákie Pánie wybieracie/ Otoż tákie łobie macie *RejZwierc* 234, 48; Boby też ták wżetecznik rzec mogł: mam w łobie przyrodzone požádlivości/ otoż mogę fkortácyey y cudzołoftwá pátrzyć. *CzechRozm* 242v; *PaprpPan* Ff2; *MWilKHist* H2; *CzechEp* 181, 420; *NiemObr* 94; *WerGośc* 259; *PudlFr* 78; Otoż táká Wolność złym ludziom bárzo iest ná rękę *GórnRozm* B, A4v, D4, E4; *ActReg* 7, 54; *GórnTroas* 13; *WujNT Luc* 13/35; Iáko gdyby mi kto był winien połóżyć summę ná S. Pryfzkę á nie połózył [...]. Otóžem ia iuż włzkodzon. *SarnStat* 1274; *SkarKaz* 487b; *PaxLiz* B3v.

Przysłowie: Te co dobrze rádzili mieliftcie zá báby. Otožefcie wygráli kurká ná kołciele *PaprpPan* Ff3.

Połączenia: »a otoż« (1): będą fiedzieć w Kroleftwie Bożym. A otoż [*Et ecce*] fą oftátecznemi ktorzy będą pierwłzemi *BibRadz Luc* 13/30.

»iż (a. [iže]) ... otoż« (1): A iż fie śmiał ná fwiectie fáłfzywie obchodzić/ Otoż też iuż do śmierći muśi s fáłfzem chodzić. *RejZwierc* 16v; [*Leop Act* 13/46 cf »ponieważ ... otoż«].

»otoż, otže (...) już« (9:1): Í niego fie námiéwali mowiátz: Otoż iuż máłł za twé blázeⁿftwo *OpecŻyw* 115v; *PatKaz II* 76v; *BierRozm* 3; *RejJóz* M6; *RejKup* f6; *KrowObr* 29v; *RejZwierc* 16v; *BibRadz 1.Reg* 12/2; *RejAp* 40; *PaxLiz* C2.

»ponieważ ... otoż« (1): Wamći było naprzod trzebá opowiedáć fłowo Boże: ále poniewáż ie odrzućacie/ [...] otoż [*quoniam ... ecce; iže ... othoż Leop*] obracamy fię do Pogánow. *WujNT Act* 13/46.

»otoż tak« (2): *RejKup* c6v; Otoż ták bywa/ kto cudzego pragnie fwoie vtraca. *BielKron* 355.

»otoż (...) tedy« (5): *KrowObr* 29v; *CzechRozm* 42; z teyże I. M. Logiki. Bog iest światłostíá; Apoftołowie fą światłostíá [...]. Otoż tedy Apoftołowie fą Bogiem. *CzechEp* 321, 221, 359.

»otoż ten« (3): *WróbŻółt* H3; *CzechRozm* 163v; Otoż to były te wstawy ApoftolŃkie/ o ktorych ná ten czás niechay będzie dofyć. *NiemObr* 78.

»otoż teraz« (2): rzekł/ a zażem wam nie mowił/ nye grzeŃcyce naprzetziw dzýcyęcyu a niechcyeliŃcyce mie Ńluchatz/ otoż teraz krwye Ńzukáią zręku náŃlych *HistJóz* C3; *WróbŻółt* cc2.

»otoż też« (3): *RejZwierz* 16v; Nacz go byl [!] nie powołał [Bóg] my vpornie [Walezemu] dáli. Otoż theż mamy pámięć iego Wolthy w zyŃku *PaprPan* Ee3v; *GosłCast* 37.

»otoż tu« (2): Otożes tu już porozumiał, Czegoś byl przed tym nie wiedział. *BierRozm* 3; *KrowObr* 29v.

Frazy: »otoż, otże masz (a. macie, a. mamy)« (22:1): *OpecŻyw* 115v, 128v; *PatKaz II* 50; *FalZioł* V 67, 77; *RejKup* f6; Bogowie ryći/ Bogowie lani/ Báálowie [...]/ niemi Bogowie Obłuda ludzka/ Zdrádá/ Stoiaki/ Kloce/ Báłwany. Otofz małz/ iáko ie Duch Swięty zowie. *KrowObr* 110, 29v; *BibRadz* 1.Reg 12/2; *OrzRozm* L2v; *RejPos* 228v [2 r.], 289v [2 r.]; *BiałKat* 363v, 371 marg; *RejZwierc* [238]; Y Ńam Luter w Ńwey wielkiey PoŃtilli iáwnie to powiáda/ że z iego Ewángeliey ludźie Ńie Ńtáli dáleko gorŃzymi [...]. Otoż maćie pożytki wáłzey tey chwálebney Spowiedzi. *WujJud* 90; *PaprPan* Ee3v; *SkarŻyw* 473; *NiemObr* 77; *WysKaz*)(3v; [mówi astrolog o przyszłym małżonku] Oth ze iuż małz/ co zac z iefł/ y będzili rychło: Aby wđy turbowanie/ w twey Pánnie vćichło. *PaxLiz* C2.

»otoż widzicie« (1): Otóz iáwnie widzićie/ iáko y władza KrólewŃka/ tákże wolność Królestwa poddánego Królom/ wŃytká z rąk KápłáńŃkich wiŃi *OrzQuin* V.

a. *Z elipsą orzeczenia* (6) : Kaym zábił Ablá/ otoż woyná *OrzRozm* Q4v; *RejPos* 228v; Otoż my dziŃ niewolniki [*Ecce nos hodie servi*] w ziemi ktorás dał oycóm náŃzym *BudBib* 2.*Esdr* 9/36; *CzechEp* 193; otoż nie Papieź AntychryŃtem/ ále Rákowiánie *NiemObr* 173; *ActReg* 87.

2. *Uwydatnia, podkreŃla* (95) :

A. *PodkreŃla perswazję, sprzeciw, pretensję, wyrzut* (19) : nárzekał Czemuś nie prawdziwa była/ Otożes mię omyliła *BierEz* Lv, B4v; *CzechRozm* 131v, 133; otoż iednák godziłoby Ńię było pierwey od vcćiwych/ [...] mieŃzczań LubelŃkich/ przy ktorych iuż od nie málego czáfu mieŃzkamy/ o żywoćie náŃzym dowiedzięć/ niź Ńię ták to Wędzidło bez głowy ChriŃtá páná/ y wodzy Ńłowa Bożego ná Ńwiat wpuŃciło. *CzechEp* 11, 384; Otoż wy Polacy oŃregó [!] Práwa mieć niechcećie [...]/ áżeby *exequutia* była práwu/ tego Boże vchoway. *GórnRozm* Kv.

Frazy: »otoż masz (a. macie)« (8): *RejKup* q4; A coźci krzyw nędzniczek/ przecz nie bijełz páná [...]. Otoż małz Ńpráwiedliwość/ otoż małz Ńumnienie *RejWiz* 172v; *WujJud* 146v, 245v, 246, 251v, 254.

»otoż Ńyszysz« (1): Xánt rzekł/ páni otoż ŃyzyŃz/ A coź ku tey rzeczy mowiłz? *BierEz* C4.

»otoż widzisz (a. widzicie)« (3): *RejZwierc* 26v, 202; źle wycytawŃzy/ iáko źlego winił. Otóz widziŃz (powiáda) czyńże dobrze komu *KochFr* 59.

B. *PodkreŃla kontrast, inność: ale, tymczasem* (2) : CzęŃtośćie Ńię Ńtárali ábyŃcie iedne⁸⁰ ktorjbj [!] zá was Ńię modlił mieć mogli: otóz ich maćie czterdzieŃci *SkarŻyw* 208; v Bulgarow w obiecadle polofchone Ńá te literi ч. ш. ш. [...]. OtóŃ w náŃchym piŃmie podle c. poŃpoliczie kładá z. literę literze c. przecywná *JanNKarOrz* F3v.

C. Uwydatnia wezwanie, rozkaz, życzenie, zalecenie [w tym: z imp (35)] (55) : *BierEz Cv*, E4; *FalZioł V* 78v; *RejKup c6v*; O toż nyech te słowá łoby rodzyce wezmą w głowę y w rozum *GliczKsiąż N2*, F5v, O6v; *LubPs A6*; *RejZwierz* 138; *BielKron* 320v; *GórnDworz I6*, P3v; *BiałKat* 63v, 23 8v, 298v, 343v; Otoż trzebá żebychmy thák w to vgdzáli/ Iákoby mógł Wilk łyt być á cáte też Owce *HistLan C4*; *CzechRozm* 59v, 228v, 233v; *CzechEp* 242, 368; *NiemObr* 115; *GórnRozm F*, I3; *PapUp F3*; Otosz racz WKM. te wszytkie rzeczy considerowac *ActReg* 95 [*idem* 95], 27, 95, 96, 103, 119; *OrzJan* 71; to słowo zás/ móy/ ináčzey brzmi niż owo *Buog [...]*: otóż potrzebáby ie téż ołobno znaczyć. *JanNKar Fv*; *CzahTr [D]v*, E3; *GosłCast* 34.

Połączenia: »otoż już« (4): *LubPs* gg; *BiałKat* 61; Wyłzedłem od oycá y przyłzedłem ná świat/ otołz iulz rozumiey/ łkąd wyłzedł/ y kędy przyłzedł. *BiałKaz G4v*; *SiebRozmyśl H3*.

»otoż teraz« (3): *LubPs* dd3v; Pieśń Máháloth. Otoż teraz dobrorzeczcie Pánu [*Ecce benedicite Domino*] włyłscy łudzy Páńłcy *BibRadz Ps* 134/1; *BudBib* b2v.

»otoż tu« (2): Tedyć włyłłtkim zółdu trzebá. Otołz/ tu trzebá myłłić/ zkądby piennydzý dołłć. *OrzJan* 58; *GosłCast* 17.

Frazy: »otoż masz (a. mają)« (2): *CzechRozm* 214; Otoż włzetecznicę/ chłopi/ máią wiedzic we wsi y w mieście/ iż nie ma [!] z nim siedzic *GosłGosp* 58.

»otoż słuchaj« (2): *RejAp* 28; Otoż słuchay iáko też Pan twoy á ten dobrotliwy y zbáwienny lekarz twoy s tobą łie obchodzic raczy/ oto słuchay co powiádác raczy *RejPos* 327v.

»otoż (tak) wiedz (a. wiedzcie)« (5): *BiałKat* 281; Otoż ták wiedz moy miły brácie/ iż Pan Bog nigdy nic bez przyczyny nie czyni *RejZwierz* 175v, 175v [2 r.]; *CzechRozm* 175.

D. Bliskie wykrzyknikowi emfaticznemu (16) : *Ehem*, *Interiectio est subito aliquid deprehendentis: cuius frequens est usus apud Comicos [...]* – Oha, weize, otóz. *Calep* 353a.

Fraza: »otoż masz (macie)« = *hoc habe Cn* (2): Y rołpukł łie łmok Y rzekł Dániel: otoż go macie ktoregołcie chwalili [*Ecce quem colebatis*; Oto kogołcie chwalili *WujBib*]. *Leop Dan* 14/26; *NiemObr* 168.

α. Z elipsą orzeczenia (13) :

Fraza: »otoż tobie« = (z satysfakcją) *patrz, do czego cię coś doprowadziło, kim się ktoś okazał; hem tibi Cn* (13): DRudzy łie téz w ten czas s niego náłmiewali [...] mowili. Otoż tobie tzos łie dzialál krolem. [...] He/ he/ he/ wach tzo kazis kóciol bózy/ a trzeciého dnia go zbuduiels/ he/ he/ he/ otoż tobie. *OpecŻyw* 143, 126v; *RejWiz* 71; *RejFig Bb7*; *RejZwierz* 116v; Drzewcem w chłopá vderzyc/ otoż tobie bráchu. *BielSat* L3v [*idem BielSjem* 26]; Otoż thobie Parilku zá twoie wyroki/ Szpetnieł tego przypłácił y odbitoć boki. *PapPan Ff2*; Turcy [...] pięc Zamkow wzięli nád Dunáiem [...] / záczy Włofzy kłámłtwo y prózną chlubę Mátiálzowę niewczás obaczyli. (*marg*) Otoż tobie chlubá. (–) *StrykKron* 657; *BielSjem* 26; Mowili drudzy/ łtoiac nád złodzieyłkim trupem: Otoż tobie niecnoto/ coś żył náłzym łupem. *KlonWor* 25, 3, 26.

E. Podkreśla nowość, zmianę sytuacji, nieoczekiwany jej rozwój (3) : [*urzqd*] Duchowny kóždy idzie z Rzymu od Papiežá: Swiecki [...] idzie w Polłzce od Krolá. Otoż łye vrodził v nas w Polłzce iakił Senior trzeci od Krolá/ y od Papiežá rozny *OrzRozm* I3; grozac drugim Seimem naktori łie miał łepiei przigotowac/ á łrófzei karac [...]. Othołz Pan Bog łam łtarłzego łkaral *PapUp* Iv.

Fraza: »otoż masz« (1): Ecce, Adverbium, Demonstrandi, repentinum aliquid insperatumve significans et fere semper sequitur autem, Vt, Ecce autem, Otóż maż *Mącz* 99a.

Cf **OTOŹCI**

MK